

नर्सरी अग्रिलोखको आवश्यकता र सम्बन्धित फारामहरूबाटे जानकारी

संकलन एवं लेखन

हस्त बहादुर थापा

राजीव कुमार भा

वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण विभाग

बबरमहल, काठमाडौं

जेष्ठ, २०७१ (जुन, २०१४)

सूचना पत्र नं. २५

कमर फोटो : भुटनदेवी नर्सरी, हेटौडामा उत्पादित सुगन्धकोकिलाका विरुवाहरु, विजयसालका विरुवाहरु, विभिन्न प्रजातिका विरुवाहरु र जोगीकुटी नर्सरी, वुटवलमा उत्पादित बाँसका विरुवाहरु (बाँयाबाट दायाँतिर)

नर्सरी अभिलेखको आवश्यकता र सम्बन्धित फारामहरूबाटे जानकारी

संकलन एवं लेखन

हस्त बहादुर थापा
राजीव कुमार भा

वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण विभाग

बबरमहल, काठमाडौं
जेष्ठ, २०७१ (जुन, २०१४)

सूचना पत्र नं. २५

विषय सूची

१. नर्सरी अभिलेख	१
२. नर्सरी अभिलेखको आवश्यकता	१
३. अभिलेखको लागि विभिन्न फारामहरुको प्रयोग	१
३.१ रोपिने वा छारिने बीउको आवश्यक परिमाण निकाल्ने तरिका	२
३.२ बीउ संकलन सम्बन्धी अभिलेख	२
३.३ प्राप्त गरेको बीउसम्बन्धी अभिलेख	२
३.४ अंकुरण परीक्षण	३
३.५ अंकुरण परीक्षण अनुसन्धान	३
३.६ रोपेको बीउ र विरुवाहरुसम्बन्धी अभिलेख	४
३.७ विरुवा उत्पादन अभिलेख	४
३.८ छरेको वा रोपेको बीउको अभिलेख	५
३.९ कटिड (कलमी) उत्पादन अभिलेख	५
३.१० कलमी (कटिड) को संकलनसम्बन्धी अभिलेख	७
३.११ नर्सरी बेडमा रोपेको बाँसको कटिड (कलमी) सम्बन्धी अभिलेख	७
३.१२ विरुवाहरुको नाप पैमाइस अभिलेख	७
३.१३ कलमी (कटिड) को नाप पैमाइस अभिलेख	८
३.१४ उत्पादन गरिएका विभिन्न प्रजातिका विरुवाहरुको अभिलेख	८
३.१५ उत्पादन गरिएका विभिन्न प्रजातिका कटिड (कलमी) हरुको अभिलेख	८
३.१६ वितरण गरिएका विभिन्न प्रजातिका विरुवा र कलमीहरुको अभिलेख	९
३.१७ नर्सरी अवलोकनसम्बन्धी अभिलेख	९
३.१८ नर्सरी निरीक्षण र अनुगमनसम्बन्धी अभिलेख	९
४. विभिन्न प्रजातिहरुको बीउ छर्ने वा रोप्ने समय	१०
अनुसूची १: अभिलेखको लागि आवश्यक विभिन्न फारामहरु	११
अनुसूची २: विभिन्न प्रजातिहरुको बीउ छर्ने वा रोप्ने समय	१३

१. नर्सरी अभिलेख

नर्सरी अभिलेख भन्नाले नर्सरीमा विरुवा उत्पादन अर्थात बीउ छर्ने वा रोप्नेदेखि विरुवा रोप्न लायक नवनाउन्जेलसम्म गरिने विभिन्न क्रियाकलापहरु (जस्तै बीउ छरेको वा कटिङ्ग रोपिएको मिति, बीउ उम्रिन वा कटिङ्ग पलाउन सुरु गरेको मिति, कति बीउ उम्रियो, माटो, बालुवा, मल आदिको मिश्रण, आदि) को विस्तृत रूपमा राखिने विवरणलाई बुझाउँदछ ।

२. नर्सरी अभिलेखको आवश्यकता

उपयुक्त तरिकाबाट नियमित रूपमा राखिएको अभिलेखबाट विगतमा भएका नर्सरीसम्बन्धी कमी कमजोरीहरुलाई सुधार गर्न सकिन्छ र नर्सरीसम्बन्धी योजनामा सुधार ल्याउन मद्दत मिल्छ । यसबाट नर्सरीको प्रभावकारिता पनि बढ्छ । खासगरी नयाँ प्रजातिको विरुवा उत्पादन गर्नु परेमा अभिलेख राख्ने काम महत्वपूर्ण हुन्छ । उदाहरणको लागि यदि कुनै प्रजातिका विरुवाहरु असारमा रोप्न लायकका ठूला भएका छैनन् भने, बीउ कहिले रोपेको हो, कस्तो मिश्रण प्रयोग गरिएको छ, विरुवा कसरी हुर्केका आदि कुराको विस्तृत अभिलेख राखिएको भएमा सो अभिलेखबाट विरुवा ठूला नहुनको कारण थाहा पाउन सकिन्छ र कहिले बीउ रोप्नु पर्ने हो, सो बारे थाहा हुन सक्छ । बीउ प्राप्ति (संकलन वा खरिद गरेर), बीउ छर्ने वा रोप्नेदेखि विरुवा रोप्न लायक नवनाउन्जेलसम्म गरिने विभिन्न कामहरुको अभिलेख राख्नु पर्दछ र सो को लागि विभिन्न फारामहरुको प्रयोग गर्नु पर्दछ । ती फारामहरुमा भएका विषयवस्तुलाई नर्सरी रजिस्ट्रमा पनि प्रयोग गर्न सकिन्छ । नर्सरीका सबै बेडहरुको संख्या सूचक पाटी राख्नुपर्छ ।

यस पुस्तिकामा नर्सरीमा प्रयोग गरिने विभिन्न फारामहरु प्रस्तुत गरिएको छ र ती फारामहरु के कस्तो अभिलेखको लागि प्रयोग गर्ने हो, सो बारेमा संक्षेपमा तल उल्लेख गरिएको छ ।

३. अभिलेखको लागि विभिन्न फारामहरुको प्रयोग

अभिलेखको लागि विभिन्न फारामहरुको प्रयोग गर्नु पर्ने हुन्छ र तिनीहरुको विवरण निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ । सबै फारामहरुको नमूनाहरु अनुसूची १ मा दिइएको छ ।

३.१ रोपिने वा छरिने बीउको आवश्यक परिमाण निकालने तरिका

फाराम नं. १ मा उल्लेखित प्रक्रिया अपनाएर चाहिएको विरुवा संख्याको लागि के कति बीउ छर्नु वा रोप्नु पर्ने हो सो थाहा पाउन सकिन्छ । उक्त फाराममा प्रजातिको नाम, बीउ पहिचान नम्बर, प्रति ग्राम बीउहरुको संख्या, प्रयोगशालाको अंकुरण प्रतिशत, योजना गरिएको आवश्यक विरुवाहरुको संख्या, नर्सरीमा उमानुपर्ने विरुवाहरुको संख्या, प्रत्यारोपण गर्नु पर्ने बेर्नाहरुको संख्या, सार्नुपर्ने बेर्नाहरुको लागि आवश्यक बीउ (कि.ग्रा. वा ग्राम, इकाई उल्लेख गर्ने), वास्तविक वा अनुमानित नर्सरीमा अंकुरण प्रतिशत, छर्नु वा रोप्नुपर्ने बीउको परिमाण जस्ता विवरणहरु उल्लेख गरिन्छ । नर्सरीमा अंकुरण परीक्षण गरी अंकुरण प्रतिशत निकालिएको छैन भने प्रयोगशालाको अंकुरण प्रतिशत वा अन्य भरपर्दो स्रोतको आधारमा अंकुरण प्रतिशत अनुमान गर्नु पर्दछ । बीउको पहिचान नम्बरको लागि छुटै रजिस्टरको व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।

३.२ बीउ संकलनसम्बन्धी अभिलेख

फाराम नं. २ मा बीउ संकलन गरेको मिति, प्रजातिको नाम, बीउको स्थानीय पहिचान नम्बर, बीउ संकलन गरेको ठाउँको पूरा ठेगाना (जिल्ला, गा. वि. स., वार्ड नं., टोल, जंगलको नाम आदि), बीउ संकलन निजी जमिनबाट गरेको भए किसानको नाम सामुदायिक वनबाट गरेको भए वन उपभोक्ता समूहको नाम, बीउ संकलन गरेको ठाउँको उचाई (मिटर), बीउ संकलन गरिएका रुखहरुको संख्या, रुखहरुको औसत उचाई (मिटर), रुखहरुको औसत गोलाई (से. मि.) १.३ मि. मा, रुखहरुको औसत उमेर (वर्ष), संकलन गरेको फल (के.जि. वा ग्राम, इकाई उल्लेख गर्ने), बीउको परिमाण (के.जि. वा ग्राम, इकाई उल्लेख गर्ने) जस्ता विवरणहरुको आवश्यक पर्दछ । बीउको विवरण भन्नाले कति बीउ सोही नर्सरीमा प्रयोग भएको हो, कति बीउ अन्यत्र पठाएको हो, सो उल्लेख गर्नु पर्दछ । त्यसै, बीउ संकलनमा संलग्न संकलनकर्ताको नाम उल्लेख गर्नु पर्दछ । रुखहरुको उचाई र गोलाई नाप्न छुटै पानाको प्रयोग गर्नु पर्दछ । पछि हिसाब गरेर रुखहरुको औसत उचाई र औसत गोलाई पत्ता लगाई फाराममा उल्लेख गर्नु पर्दछ ।

३.३ प्राप्त गरेको बीउसम्बन्धी अभिलेख

फाराम नं. ३ मा बीउ प्राप्त गरेको मिति, बीउको पहिचान नम्बर, बीउ आपूर्तिकर्ताको बीउको पहिचान नम्बर, प्रजातिको नाम, बीउको स्रोत (संकलन गरेको ठाउँको पूरा

ठेगाना), बीउ पठाउने संस्था वा व्यक्तिको नाम वा खरिद गरेको ठाउँ, प्राप्त बीउको परिमाण (के.जि. वा ग्राम, इकाई उल्लेख गर्ने) र अंकुरण प्रतिशत जस्ता विवरणहरू उल्लेख गर्नु पर्दछ । बीउको पहिचान नम्बरको लागि छुटै रजिष्टरको व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।

३.४ अंकुरण परीक्षण

कुनै पनि प्रजातिको अंकुरण प्रतिशत के कति छ भन्ने पत्ता लगाउन अंकुरण परीक्षण गर्नु पर्दछ । यस सम्बन्धी जानकारी प्राप्त गर्न फाराम नं. ४ को प्रयोग गर्नु पर्दछ । नमूना संख्या, प्रजातिको नाम, बीउको पहिचान संख्या, बीउ छरेको वा रोपेको मिति, प्रति ब्लक बीउ संख्या वा ग्राम, अंकुरण भएको बीउहरूको विवरण (मिति, दिन, उम्रेको संख्या), जम्मा उम्रेको संख्या जस्ता विवरणहरू भरी अंकुरण प्रतिशत पत्ता लगाउनु पर्दछ । त्यस्तै, नमूना संख्या, राम्रो अंकुरण नभएको बीउहरूको संख्या, बीउ काटेर गरिने परीक्षण (राम्रो बीउ, नउम्रेको बीउ, अन्य) र छरेको वा रोपेको तरिका, माध्यम, उपचार र निरीक्षणको क्रममा देखिएका कुराहरूको टिपोटसमेत फाराम नं. ४ मा हुनु पर्दछ । अनुसन्धानबाट थाहा भइसकेको बीउको उपचार विधि कुनै पनि प्रजातिको लागि प्रयोग गर्नु पर्दछ ।

३.५ अंकुरण परीक्षण अनुसन्धान

कुनै पनि प्रजातिको अंकुरण परीक्षणसम्बन्धी अनुसन्धान फाराम नं. ५ अनुसार गर्नु पर्दछ । खास गरेर कुनै पनि प्रजातिको अंकुरण विभिन्न उपचार विधिहरूमध्य कुन उपचार विधिबाट बढी हुन्छ, सो को लागि यो फाराम उपयोगी छ । यस फाराममा प्रयोगको नाम, प्रयोग नम्बर, प्रजातिको नाम, बीउ रोपेको ठाउँ (किस्ति वा बेड), बीउ रोपेको वा छरेको माध्यम (बालुवा वा मिश्रण, मिश्रण भए सो को अनुपात उल्लेख गर्ने, बीउ रोपेको वा छरेको तरिका, रोपेको वा छरेको बीउ (संख्या वा ग्राम) प्रति प्लट, ब्लक नम्बर, तथांक लिनेको नाम, बीउ रोपेको वा छरेको मिति, ट्रिटमेन्टको किसिम, ट्रिटमेन्टको संकेत, बीउ उम्रेको पहिलो मिति, तथांक लिएको मितिहरू (उम्रेको बीउ संख्या), जम्मा उम्रिएको बीउ जस्ता विवरणहरूबाट अंकुरण प्रतिशत पत्ता लगाउनु पर्दछ । त्यस्तै, अन्तिम तथांक लिएको मिति र बीउको स्थिति (कुहेको, राम्रो, अन्य) जस्ता विवरणहरूको पनि आवश्यक पर्दछ ।

बीउ रोपेको वा छरेको ७ दिनपछि बीउ उम्रेको नउम्रेकोसम्बन्धी तथांक लिन सुरु गर्नु पर्दछ र ७/७ दिनको फरकमा तथांक लिनु पर्दछ । बीउ नउम्रेको भए ० (शून्य)

ले जनाउनु पर्दछ । अन्य विवरणमा मुसा, कीरा, चरा, दुसी वा अन्य कुनै कारणले बीउलाई नोक्सान पत्त्याएको भए कारण सहित संख्या स्पष्ट उल्लेख गर्नु पर्दछ । कुनै खास टिप्पणीहरु भए छुटौटै पानामा उल्लेख गर्नु पर्दछ ।

३.६ रोपेको बीउ र विरुवाहरुसम्बन्धी अभिलेख

रोपेको बीउ र विरुवाहरुको विवरण फाराम नं. ६ अनुसार प्राप्त गर्न सकिन्छ । यस फाराममा अभिलेख लिएको मिति, बीउ पहिचान नम्वर, प्रजातिको नाम, बीउको परिमाण (के.जि. वा ग्राम, इकाई उल्लेख गर्ने), उम्रेको बीउ संख्या, सारेको विरुवा संख्या (विरुवा संख्या भन्नाले असार महिनामा तयार भएको विरुवाको संख्यालाई जनाउँछ), वैशाखदेखि आषाढसम्म रोपेको प्रजातिहरु (वडहर, नीम, चिउरी, महुवा, जामुन आदि) को समेत तथ्यांक लिनु पर्दछ ।

३.७ विरुवा उत्पादन अभिलेख

विरुवा उत्पादनसम्बन्धी विस्तृत विवरण फाराम नं.७ बाट प्राप्त गर्न सकिन्छ । यस फाराममा प्रजातिको नाम (स्थानीय नाम र वैज्ञानिक नाम), बीउको पहिचान नम्वर, अंकुरण प्रतिशत (प्रयोगशाला, नर्सरी वा दुवै), बीउको उपचार, छरेको वा रोपेको बीउको तौल, छरेको वा रोपेको मिति जस्ता विवरणहरु भर्नु पर्दछ । साधारणतया, मसिनो बीउको लागि किसित वा ट्रै प्रयोग गर्नु पर्दछ, तर बेडमा पनि छर्न सकिन्छ । किसित वा ट्रैमा बीउ छरेको भए छरेको क्षेत्रफल वर्ग से. मि. मा र बेडमा छरेको वा रोपेको भए क्षेत्रफल वर्ग मि. मा उल्लेख गर्नु पर्दछ । बीउ सीधै थैलीमा रोपेको भए थैलीहरुको संख्या, प्रति थैली रोपिएको बीउ संख्या उल्लेख गर्नु पर्दछ । बेडमा बीउ छरेर वा लाइन बनाएर वा निश्चित दूरीमा वा अन्य कुनै तरिका प्रयोग गरेको हो सो उल्लेख गर्नु पर्दछ । त्यस्तै, बीउ रोपेको फासला वा दूरी (बीउ देखि बीउ, एक लाइन देखि अर्को लाइन), अंकुरण माध्यम (बीउलाई के ले ढाकेको र तरिका), छहारी, छादन (मल्च) को किसिम, बीउ उम्रेको पहिलो मिति, बीउ उम्रेको अन्तिम मिति, अंकुरण प्रतिशत, थैलीको साइज, थैलीको मिश्रण, बेर्ना सारेको मितिहरु र संख्या, सारेको विरुवाहरुमा छहारी दिएको हो वा होइन, छहारी हटाएको मिति, विरुवाहरु छटनी गरेको मिति, थैलीहरुको दूरी बढाएको हो वा होइन, थैलीहरुको दूरी बढाएको मिति, जरा काटेको मितिहरु जस्ता विवरणहरु फाराममा उल्लेख गर्नु पर्दछ ।

कीटनाशक र दुसीनाशक औषधिको प्रयोग (मिति, औषधिको नाम, मिसावट र प्रयोग गरेको तरिका, रासायनिक मलको प्रयोग (मिति, रासायनिक मलको नाम, मिसावट र प्रयोग गरेको तरिका) जस्ता विवरणहरु यस फाराममा भर्नु पर्दछ । विरुवाहरु रोजको लागि उचित भएको नभएको थाहा पाउन विरुवाहरुको मूल्याङ्कन गर्नु पर्दछ । यसको लागि मूल्याङ्कन गरेको मिति, उचाई से.मि. मा र विरुवाको फेदको गोलाई मि.मि. मा नाप पैमाइस, औसतरूपमा विरुवाहरुको स्वास्थ्य (अति स्वस्थ्य, स्वस्थ्य, अस्वस्थ्य वा अन्य कुनै भए उल्लेख गर्ने), औसतरूपमा डाँठको अवस्था (मजबूत, ठिकै, कमजोर), मादिकोराइजा वा गाँठाहरु भए नभएको र जरा प्रणाली (फाराममा उल्लेख भए अनुसार को नम्बर) आदि विवरणहरु उल्लेख गर्नु पर्दछ । विरुवाको उचाई र विरुवाको फेदको गोलाई सम्बन्धी तथांक छुट्टै फारामहरुमा भरी औसत उचाई र औसत विरुवाको फेदको गोलाई पता लगाउनु पर्दछ । निरीक्षणको क्रममा देखिएका समस्याहरु र सुझावहरु, विरुवाहरु वितरण (मिति, कति विरुवा, कसलाई आदि) को समेत विवरण यस फाराममा उल्लेख गर्नु पर्दछ ।

३.८ छरेको वा रोपेको बीउको अभिलेख

छरेको वा रोपेको बीउको अभिलेख फाराम नं. ८ अनुसार गर्नु पर्दछ । प्रजातिको नाम, बीउ पहिचान नम्बर, बेड नम्बर, रंग कोड, छरेको वा रोपेको मिति, छरेको वा रोपेको बीउको तौल (के. जि. वा ग्राम, इकाई उल्लेख गर्ने), रोपेको बीउको संख्या (गन्त सकिने बीउहरुको लागि मात्र), छरेको वा रोपेको बीउको क्षेत्रफल (व. मि.), बीउ रोपेको वा छरेको ठाउँ (बेड, ट्रे वा थैली), बीउ उम्रेको पहिलो मिति, बीउ उम्रेको अन्तिम मिति, नर्सरीमा अंकुरण प्रतिशत, उम्रेको बीउ संख्या, बीउको घनत्व (बीउको तौल प्रति वर्ग मि), सारेको वेर्ना संख्या बीउको उमार स्थिति (नउम्रेको, उम्रदै गरेको, उम्रिसकेको) कैफियतमा ट्रे (किस्ति), प्रोपागेटर (प्लास्टिकको घर) भित्र राखे नराखेको उल्लेख गर्नु पर्दछ ।

३.९ कटिङ (कलमी) उत्पादन अभिलेख

कटिङ (कलमी) उत्पादनसम्बन्धी विस्तृत विवरण फाराम नं. ९ बाट प्राप्त गर्न सकिन्छ । यस फाराममा प्रजातिको नाम (स्थानीय नाम र वैज्ञानिक नाम), माउ रुखहरुको स्रोत (निजी वन र सरकारी वन र कलमी उत्पादन क्षेत्र र अन्य भए उल्लेख गर्नुपर्ने), कलमी लिएको क्षेत्र (प्राकृतिक र वृक्षरोपण), माउ रुखहरुको अवस्था (अति स्वस्थ्य, स्वस्थ्य, ठिकै), कलमी लिएको ठाउँको पूरा ठेगाना (गा. वि. स., वार्ड नम्बर, टोलको नाम,

जिल्ला, जंगलको नाम आदि), कलमी लिएको माउ रुखहरुको संख्या, कलमी संकलन गरेको मिति, कलमी संकलन र रोपेको समयको फरक (घण्टा वा दिन), कलमी ढुवानी गरेको तरिका जस्ता विवरणहरु फाराममा उल्लेख गर्नु पर्दछ ।

त्यस्तै, कलमीहरुको औसत लम्बाई र औसत गोलाई पत्ता लगाउन कलमीहरुको लम्बाई र गोलाई (कलमीको फेदपट्टिको भागमा) नाप्नु पर्दछ । कलमीको लम्बाई र गोलाई क्रमशः से.मि. र मि.मि मा छुट्टै पानामा हुनु पर्दछ र हिसाब गरेर औसत लम्बाई र औसत गोलाई पत्ता लगाउनु पर्दछ । औसत आँख्लाहरुको संख्या थाहा पाउन छुट्टै पानामा कलमीहरुको आँख्लाहरुको संख्या उल्लेख गर्नु पर्दछ । कलमीको अवस्था (अति राम्रो, राम्रो, ठिकै), कलमी रोपेको मिति, कलमीको उमेर (यसमा इकाई उल्लेख गर्नु पर्दछ), कलमीको संख्या, थैलीको रंग र साइज, बेडको मिश्रण, बेडमा कलमी रोपेको फासला (कलमी - कलमी र लाइन - लाइन), कलमीलाई छहारी दिएको हो वा होइन, छहारी हटाएको मिति, छहारीको किसिम, मुना पलाउन (flush) सुरु भएको मिति, कलमीको जरा काँटछाँट गरेको मितिहरु, थैलीहरुको दूरी बढाएको हो वा होइन, थैलीहरुको दूरी बढाएको मिति आदि विवरणहरु फाराममा उल्लेख गर्नु पर्दछ ।

कीटनाशक र दुसीनाशक औषधिको प्रयोग (मिति, औषधिको नाम, मिसावट र प्रयोग गरेको तरिका, रासायनिक मलको प्रयोग (मिति, रासायनिक मलको नाम, मिसावट र प्रयोग गरेको तरिका) जस्ता विवरणहरु यस फाराममा भर्नु पर्दछ । कलमीहरु रोपनको लागि उचित भएको नभएको थाहा पाउन कलमीहरुको मूल्याङ्कन गर्नु पर्दछ । यसको लागि मूल्याङ्कन गरेको मिति, उचाई से.मि. मा र विरुवाको फेदको गोलाई मि.मि. मा नाप पैमाइस, औसतरूपमा विरुवाहरुको स्वास्थ्य (अति स्वस्थ्य, स्वस्थ्य, अस्वस्थ्य वा अन्य कुनै भए उल्लेख गर्ने), औसतरूपमा डाँठको अवस्था (मजबूत, ठिकै, कमजोर), माइकोराइजा वा गाँठाहरु भए नभएको र जरा प्रणाली (फाराममा उल्लेख भए अनुसार को नम्बर) आदि विवरणहरु उल्लेख गर्नु पर्दछ । कलमीहरुको उचाई र विरुवाको फेदको गोलाईसम्बन्धी तथ्यांक छुट्टै फारामहरुमा भरी औसत उचाई र औसत कलमीहरुको फेदको गोलाई पत्ता लगाउनु पर्दछ । निरीक्षणको क्रममा देखिएका समस्याहरु र सुझावहरु, कलमीहरु वितरण (मिति, कति विरुवा, कसलाई आदि) को समेत विवरण यस फाराम बमोजिम राख्नु पर्दछ ।

३.१० कलमी (कटिङ) को संकलन सम्बन्धी अभिलेख

कलमी (कटिङ) को संकलनसम्बन्धी विवरण फाराम नं. १० बाट प्राप्त गर्न सकिन्छ । कलमी (कटिङ) को संकलन गरिएको प्रजातिको नाम, संकलन गरेको ठाउँको पूरा ठेगाना (गा. वि. स., वार्ड नम्वर, टोलको नाम, जिल्ला, जंगलको नाम आदि), संकलन गरेको मिति, कलमी (कटिङ) लिएको रुख संख्या, कलमी (कटिङ) संकलनमा संलग्न व्यक्तिहरु, कलमीको लम्वाई (से. मि.), कलमीको गोलाई (मि. मि.), कलमीको आँख्ला संख्या जस्ता विवरणहरु यस फाराममा उल्लेख गर्नु पर्दछ । हिसाव गरेर कलमीको औसत लम्वाई, औसत गोलाई, औसत आँख्ला संख्या पत्ता लगाई फारामको अन्तमा लेख्नु पर्दछ ।

३.११ नर्सरी बेडमा रोपेको बाँसको कटिङ (कलमी) सम्बन्धी अभिलेख

नर्सरी बेडमा रोपेको बाँसको कटिङ (कलमी) सम्बन्धी विवरण फाराम नं. ११ बाट पाउन सकिन्छ । जिल्ला, नर्सरीको किसिम (सरकारी, निजी, संस्थागत, अन्य), नर्सरीको नाम, बाँसको प्रजातिको नाम, रोपेको कटिङ (कलमी) संख्या, अभिलेख लिने व्यक्तिको नाम, कटिङ रोपेको मिति, मूल्याङ्कन मिति, जम्मा पलाएको कटिङ संख्या, पलाउँदै नपलाएको कटिङ संख्या, पलाएर मरेको कटिङ संख्या आदि विवरणहरु यस फाराममा उल्लेख गर्नु पर्दछ । मूल्याङ्कन गर्ने काम ७/७ दिनको फरकमा गर्नु पर्दछ ।

३.१२ विरुवाहरुको नाप पैमाइस अभिलेख

विरुवाहरुको नाप पैमाइससम्बन्धी विवरण फाराम नं. १२ बाट पाउन सकिन्छ । यस फाराममा जिल्ला, नर्सरीको किसिम (सरकारी, निजी, संस्थागत, अन्य), नर्सरीको नाम, बीउ रोपेको मिति, प्रजातिको नाम, नाप पैमाइसकर्तामा संलग्न व्यक्तिहरु, नाप पैमाइस गरेको मिति, बीउको पहिचान नम्वर, विरुवाको उमेर (महिना), पोलिथिन साइज र रङ्ग, उचाई (से. मि.), विरुवाको फेदको गोलाई (मि. मि.) र जरा प्रणाली (फारामको अन्तमा दिएको नम्वर उल्लेख गर्ने) जस्ता विवरणहरु उल्लेख गर्नु पर्दछ । साना, मझौला र ठूला विरुवाहरुबाट ३०/३० वटा विरुवाहरु छनौट गर्नु पर्दछ । नाप पैमाइस असारको दोस्रोदेखि तेस्रो हप्तामा लिनु पर्दछ । जरा प्रणालीको लागि सानो, मझौला र ठूला गरी प्रत्येकबाट ५/५ वटा विरुवाहरुको जरा हेरी नम्वर दिनु पर्दछ । हिसाव गरेर विरुवाको औसत लम्वाई, औसत गोलाई, औसत व्यास (गोलाइ व्यासमा बदल्ने) पत्ता लगाई फारामको अन्तमा लेख्नु पर्दछ ।

३.१३ कलमी (कटिड) को नाप पैमाइस अभिलेख

कलमी (कटिड) को नाप पैमाइस अभिलेख फाराम नं. १३ अनुसार गर्नु पर्दछ । यस फाराममा जिल्ला, नर्सरीको किसिम (सरकारी, निजी, संस्थागत, अन्य), नर्सरीको नाम, कटिड रोपेको मिति, प्रजातिको नाम, नाप पैमाइसकर्ता टोलीमा संलग्न व्यक्तिहरु, सुट (shoot) को जम्मा संख्या, सबैभन्दा मोटो सुटको उचाई (से. मि.), जरा प्रणाली (नम्वर प्रयोग गर्ने), सबैभन्दा मोटो सुटको गोलाई (मि. मि.), कलमी (कटिड)को स्वास्थ्य (राम्रो, ठिकै, नराम्रो) आदि विवरणहरु उल्लेख गर्नु पर्दछ ।

३०/३० वटा कलमीहरु (सानो, मझौला र ठूला गरी) को नाप पैमाइस गर्नु पर्दछ । जरा प्रणालीको लागि सानो, मझौला र ठूला गरी प्रत्येकबाट ५/५ वटा कलमीहरुको जरा हेरी नम्वर दिनु पर्दछ । नाप पैमाइस असारको दोस्रोदेखि तेस्रो हप्तामा लिनु पर्दछ । हिसाब गरेर बिरुवाको औसत लम्बाई, औसत गोलाई, औसत व्यास (गोलाई व्यासमा बदल्ने) पता लगाई फारामको अन्तमा लेख्नु पर्दछ ।

३.१४ उत्पादन गरिएका विभिन्न प्रजातिका बिरुवाहरुको अभिलेख

उत्पादन गरिएका विभिन्न प्रजातिका बिरुवाहरुको विवरण फाराम नं. १४ अनुसार पाउन सकिन्छ । यस फाराममा जम्मा बिरुवा संख्या (सबै प्रजातिको), बिरुवा गनेको मिति, बीउ पहिचान नम्वर, प्रजातिको नाम, पोलिथिन थैलीको साइज र रङ्ग, रोपेका बिरुवा संख्या, बाँचेको बिरुवा संख्या आदि विवरणहरु उल्लेख गर्नु पर्दछ । विभिन्न मितिमा यस किसिमको अभिलेख लिने काम गर्नु पर्दछ । यस किसिमको अभिलेखबाट बिरुवाहरु सुरुमा के कति थिए रोप्ने बेलासम्म के कति बचेका रहेछन् सो को जानकारीबाट आगामी योजनामा सुधार गर्न सकिन्छ ।

३.१५ उत्पादन गरिएका विभिन्न प्रजातिका कटिड (कलमी) हरुको अभिलेख

उत्पादन गरिएका विभिन्न प्रजातिका कटिड (कलमी) हरुको विवरण फाराम नं. १५ अनुसार पाउन सकिन्छ । यस फाराममा जम्मा कटिड (कलमी) संख्या (सबै प्रजातिको), मिति, कलमीको पहिचान नम्वर, प्रजातिको नाम, पोलिथिन थैलीको साइज र रङ्ग, रोपेका कटिड (कलमी) संख्या, बाँचेको कटिड (कलमी) संख्या आदि विवरणहरु उल्लेख गर्नु पर्दछ । विभिन्न मितिमा यस किसिमको अभिलेख लिने काम गर्नु पर्दछ । यस किसिमको अभिलेखबाट कलमीहरु सुरुमा के कति थिए रोप्ने बेलासम्म के कति बाँचेका रहेछन् सो को जानकारीबाट आगामी योजनामा सुधार गर्न सकिन्छ ।

३.१६ वितरण गरिएका विभिन्न प्रजातिका विरुवा र कलमीहरुको अभिलेख

वितरण गरिएका विभिन्न प्रजातिका विरुवा र कलमीहरुको विवरण फाराम नं. १६ अनुसार पाउन सकिन्छ । यस फाराममा वितरण गरिएका जम्मा विरुवा संख्या (सबै प्रजाति), बीउको पहिचान नम्बर, प्रजातिको नाम, विरुवा वा कलमी लैजाने व्यक्तिको नाम र सम्पर्क टेलिफोन वा मोवाइल नम्बर, व्यक्ति र संस्थाको पूरा ठेगाना, विरुवा वा कलमी लैजाने व्यक्तिको पेशा, विरुवा वा कलमी लगेको मिति, रोप्ने क्षेत्र, विरुवा संख्या, कलमी संख्या आदि विवरणहरु उल्लेख गर्नु पर्दछ । विरुवा वा कलमी लैजाने व्यक्तिको हस्ताक्षर आदि हुनु पर्दछ । यस किसिमको अभिलेखबाट विरुवा र कलमीहरु कसले, कति, कहिले र कहाँको लागि लगेको हो भन्ने जानकारीले रोपिएका विरुवा वा कलमीहरुको अनुगमन कार्यमा सधाउ पुऱ्याउँदछ ।

३.१७ नर्सरी अवलोकनसम्बन्धी अभिलेख

नर्सरी अवलोकनसम्बन्धी विवरण फाराम नं. १७ को प्रयोगबाट पाउन सकिन्छ । यस फाराममा जिल्ला, नर्सरीको नाम, अवलोकन मिति, अवलोकन गर्ने व्यक्तिको नाम, पेशा र पद (समूह भए समूहको प्रतिनिधित्व गर्ने व्यक्तिको विवरण, समूहको संख्या उल्लेख गर्ने), संस्थाको नाम, अवलोकनको उद्देश्य, प्रतिक्रिया र सुभावहरु तथा अवलोकनकर्ताको हस्ताक्षर आदि विवरणहरु उल्लेख गर्नु पर्दछ । यस किसिमको अभिलेखबाट नर्सरीको राम्रा पक्षहरु र नराम्रा पक्षहरुको जानकारी पाउन सकिन्छ । राम्रा पक्षहरुलाई कायम राख्दै नराम्रा पक्षहरुमा सुधार गर्न सकिन्छ ।

३.१८ नर्सरी निरीक्षण र अनुगमनसम्बन्धी अभिलेख

नर्सरी निरीक्षण र अनुगमनसम्बन्धी विवरण फाराम नं १८ को प्रयोगबाट पाउन सकिन्छ । यस फाराममा जिल्ला, नर्सरीको नाम, निरीक्षण र अनुगमन मिति, निरीक्षण र अनुगमन गर्ने व्यक्तिको नाम र पद, सम्पर्क टेलिफोन वा मोवाइल नम्बर, कार्यालय वा संस्थाको नाम, अवलोकनको उद्देश्य, प्रतिक्रिया र सुभावहरु, अनुगमन/निरीक्षण गर्नेको हस्ताक्षर आदि विवरणहरु उल्लेख गर्नु पर्दछ । यस किसिमको अभिलेखबाट पनि नर्सरीको राम्रा पक्षहरु र नराम्रा पक्षहरुको जानकारी पाउन सकिन्छ । राम्रा पक्षहरुलाई कायम राख्दै नराम्रा पक्षहरुमा सुधार गर्न सकिन्छ ।

४. विभिन्न प्रजातिहरुको बीउ छर्ने वा रोप्ने समय

विभिन्न प्रजातिहरुको बीउ छर्ने वा रोप्ने समयसम्बन्धी जानकारी अनुसूची २ बाट पाउन सकिन्छ । यस अनुसूचीमा तराई, भित्री मधेश, मध्य पहाडी क्षेत्रको लागि १०० वटा विभिन्न प्रजातिहरुको बीउ छर्ने वा रोप्ने समय उल्लेख गरिएको छ । बडहर, चिउरी जस्ता उत्पादन क्षमता छिटै नष्ट हुने प्रजातिहरुका बीउहरु भण्डारण गर्न सकिदैन, त्यसैले बीउ संकलन गरेपछि चाँडो रोप्नुपर्दछ ।

**अनुसूची १ : अग्रिलेखको लागि आवश्यक विभिन्न
फारामहरू**

रोपिने वा छुरिने बीउको आवश्यक परिमाण निकाल्ने तरिका

۲۰

आ. व.

* कलम ६ = कलम ५ लाई safety factor १.९ देखि २.० ले गुणन गर्ने । यो safety factor १ देखि २.० विभिन्न प्रजातिहरूको उमार्ने विधिको जान, वीउ सजिलैसंग तुलनामध्ये, तउम्हारे र वीउ सजिलैसंग पाउँने, तउम्हारे भर पर्दछ । जस्तै : सिसेको वीउ उमार्ने विधिको वरेमा जानकारी भएको, वीउ सजिलैसंग उमार्न सक्ने र वीउ सजिलैसंग उमार्न सक्ने र जानकारी भएको वरेमा जानकारी भएको, वीउ सजिलैसंग उमार्न सजिलै नभएको प्रजातिको लागि २.० कलम ६ सजिलैसंग पाउने हुनाले कलम ५ लाई १.९ ले गुणन गर्नुपर्दछ, तर वीउ उमार्न विधिको वरेमा जानकारी नभएका, वीउ सजिलैसंग उमार्न सजिलै नभएका, वीउ सजिलैसंग पाउने हुनाले कलम ५ लाई १.९ ले गुणन गर्नुपर्दछ, तर वीउ कलम ३ लाई १.९ ले गुणन गर्नुपर्दछ । ११ कलम ७ लाई १.९ ले गुणन गर्नुपर्दछ । ११ कलम ७ लाई safety factor १.९ देखि २.० ले गुणन गर्नुपर्दछ । ११ कलम ७ = कलम ६ लाई safety factor १.९ देखि २.० ले गुणन गर्नुपर्दछ । ११ कलम ७ = कलम ६ लाई १.९ ले भएग गर्ने । तस्रीमा अकुरण परीक्षण गरी अंकुरण प्रतिशत निकालिएको छैन भने प्रयोगशालाको अवरुण प्रतिशत वा अन्य भरपरदै अंकुरण प्रतिशतको आधारमा अंकुरण प्रतिशत अनमान गर्नुपर्दछ ।

ਬੀਉ ਸੰਕਲਨ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਰਣ

१८

*वीउको विवरण भन्नाले कति बीउ सोही नसरीमा प्रयोग भएको हो, कति बीउ अन्यत्र पठाएको हो, उल्लेख गर्ने ।

प्राप्त गरेको बीउसम्बन्धी विवरण

नर्सरी :

आ. व.

ਤੁਹਾਨੂੰ

अंकरण परीक्षण

३८

आः वा:

अंकरण भएको बीउहरुका विवरण

रोपेको बीउ र विरुद्धाहरुको विवरण

नर्सरी :

आ. व. :

अभिलेख लिएको मिति :

नोट: वैशाखदेखि आपाद्सम्म रोपेको प्रजातिहरु (वडहर, नीम, चिउरा, महुवा, जामुन आदि) को समेत तथ्यांक लिने। * असार महिनामा भएको विरुद्ध संख्यालाई जनाउँच्छ।

विरुद्ध उत्पादन अभिलेख २०....

नर्सरीको नाम :

आ. व. :

बेड संख्या :

बेड नं. र प्रयोग नं.:

(१) प्रजाति : (क) वैज्ञानिक नाम :	(२) बीउको पहिचान नम्बर :	
(ख) स्थानीय नाम :		
(३) थैलीमा लगाएको रंग :	(४) प्रयोगशालाको अंकुरण प्रतिशत :	
(५) बीउको उपचार :	(६) छरेको वा रोपेको बीउको तौल :	
	(७) छरेको वा रोपेका मिति :	
(८) तरिका: (क) किसित / बेड (ख) थैलीमा रोपेको भए (ग) बेडमा रोपेको भए कुनै भए उल्लेख गर्ने (घ) बीउ रोपेको फासला वा दूरी (बीउ देखि बीउ, एक लाइन देखि अर्को लाइन) :	छरेको वा रोपेको बीउको क्षेत्रफल (इकाई उल्लेख गर्ने): थैलीहरुको संख्या : प्रति थैली रोपिएको बीउ संख्या : रोपेको तरिका : छरेर / लाइन बनाएर / निश्चित दूरीमा / अन्य	
(९) अंकुरण माध्यम :		
बीउलाई के ले ढाकेको र तरिका :		
(१०) छहारी, छादन (मल्च) को किसिम :		
(११) बीउ उम्रेको पहिलो मिति :	(१२) बीउ उम्रेको अन्तिम मिति :	
(१३) अंकुरण प्रतिशत :	(१४) थैलीको साइज :	
(१५) थैलीको मिश्रण :		
(१६) वेर्ना सारेको मितिहरु र संख्या :		
(१७) सारेको विरुद्धाहरुमा छहारी दिएको : हो / होइन	(१८) छहारी हटाएको मिति :	
(१९) विरुद्धाहरु छटनी गरेको मिति :		
(२०) थैलीहरुको दूरी बढाएको : हो / होइन	(२१) थैलीहरुको दूरी बढाएको मिति :	
(२२) जरा काटेको मितिहरु :		
(२३) कीटनाशक र दुसीनाशक औषधिको प्रयोग		
मिति	औषधिको नाम	मिसावट र प्रयोग गरेको तरिका

(२४) रासायनिक मलको प्रयोग		
मिति	रासायनिक मलको नाम	मिसावट र प्रयोग गरेको तरिका
(२५) मूल्याङ्कन		
मिति :	औसत उचाई (से. मि.)* :	औसत विरुवाको फेदको गोलाई (मि. मि.)* :
औसतरूपमा विरुवाहरुको स्वास्थ्य (अति स्वस्थ्य, स्वस्थ्य, अस्वस्थ्य वा अन्य कुनै भए उल्लेख गर्ने) :		
औसतरूपमा डाँठको अवस्था (मजबुत, ठिकै, कमजोर):		
माइकोराइजा वा गाँठाहरु भए नभएको :		
जरा प्रणाली** :		
विरुवा रोपनको लागि उचित भएको नभएको :		
(२६) निरीक्षणको क्रममा देखिएका समस्याहरु र सुझावहरु (आवश्यक भएमा छुटै पानासमेत प्रयोग गर्ने)		
(२७) विरुवाहरु वितरण (मिति, कर्ति विरुवा, कसलाई आदि)(आवश्यक भएमा छुटै पानासमेत प्रयोग गर्ने)		
<p>* विरुवाको उचाई र विरुवाको फेदको गोलाईसम्बन्धी तथ्यांक छुटै फारामहरुमा भर्ने अनि औसत उचाई र औसत विरुवाको फेदको व्यास पत्ता लगाउने ।</p> <p>** जरा प्रणाली</p> <ol style="list-style-type: none"> मुख्य जरा मजबुत, स्वस्थ्य र प्रशस्त शाखा जराहरु भएको । मुख्य जरा केहि मजबुत, स्वस्थ्य र शाखा जराहरु १. नं. भन्दा कम भएको । सानो र कमजोर मुख्य जरा र केहि शाखा जराहरु मात्र भएको । धेरै कम जराहरु मात्र भएको । 		

छारेको वा रोपेको बीउको अभिलेख

१०

* गन्न सकिने वीउहरको लागि मात्र । ** टैंकिस्ट, पोपगेटर (जलस्टिकको घर) भित्र राखे नराखेको लेखनपने ।

फाराम नं. ९

कटिड़ (कलमी) उत्पादन अभिलेख २०....

आ. व. :

नर्सरीको नाम :

वेड संख्या :

बेड नं. र प्रयोग नं.:

(२६) रासायनिक मलको प्रयोग

मिति	रासायनिक मलको नाम	मिसावट र प्रयोग गरेको तरिका

(२७) मूल्याङ्कन

मिति :	औसत उचाई (से. मि.)* :	औसत विरुवाको फेदको गोलाई (मि. मि.)* :
स्वास्थ्य (अति स्वस्थ्य, स्वस्थ्य, अस्वस्थ्य वा अन्य कुनै भए उल्लेख गर्ने) :		औसत जरा पलाएको कलमी* :
डाँठको अवस्था (मजबुत, ठिकै, कमजोर) :		
माइक्रोराइजा वा गाँठाहरु भए नभएको :		
जरा प्रणाली** :	जरा पलाएको ठाडँ :	
कलमी रोप्नको लागि उचित भएको नभएको :		

(२८) निरीक्षणको क्रममा देखिएका समस्याहरु र सुझावहरु (आवश्यक भएमा छुटै पानासमेत प्रयोग गर्ने)

(२९) कलमीहरु वितरण (मिति, कर्ति कलमी, कसलाई आदि)(आवश्यक भएमा छुटै पानासमेत प्रयोग गर्ने)

(३०) अन्य थप जानकारी (जस्तै : नर्सरी निरीक्षण) को लागि छुटै पाना प्रयोग गर्ने।

* कलमीको लम्बाई, गोलाई, आँखाहरुको संख्या, उचाई, विरुवाको सुटको फेदको गोलाई, जरा पलाएको कलमी सम्बन्धी तथांक छुटै फारामहरुमा भर्ने अनि औसत कलमीको लम्बाई औसत कलमीको गोलाई र औसत आँखाहरुको संख्या, औसत विरुवाको उचाई, औसत विरुवाको फेदको गोलाई र औसत जरा पलाएको कलमी पता लगाउने।

** जरा प्रणाली

१. मुख्य जरा मजबुत, स्वस्थ्य र प्रशस्त शाखा जराहरु भएको।
२. मुख्य जरा केहि मजबुत, स्वस्थ्य र शाखा जराहरु १. नं. भन्दा कम भएको।
३. सानो र कमजोर मुख्य जरा र केहि शाखा जराहरु मात्र भएको।
४. धेरै कम जराहरु मात्र भएको।

फाराम नं. १०

कलमी (कटिड) को संकलन फाराम

प्रजाति :

संकलन गरेको ठाउँको पूरा ठेगाना :

संकलन गरेको मिति :

कलमी (कटिड) लिएको) रुख संख्या :

कलमी (कटिड) संकलनमा संलग्न व्यक्तिहरु :

आ. व. :

औसत लम्बाईः

औसत गोलाईः

औसत आँख्ला संख्या:

ੴ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

फाराम नं. ११

नर्सरी बेडमा रोपेको बाँसको कटिङ (कलमी) सम्बन्धी तथ्यांक फाराम

जिल्ला :

नर्सरीको किसिम (सरकारी, निजी, संस्थागत, अन्य):

ਨੰਦੀ :

आ. व.

बाँसको प्रजाति :

रोपेको कटिङ (कलमी) संख्या :

अभिलेख लिने व्यक्ति को नाम :

नोट : ७/७ दिनको फरकमा अभिलेख लिने।

विरुद्धाहरुको नाप पैमाइस फाराम

जिल्ला :

नर्सरीको किसिम (सरकारी, निजी, संस्थागत, अन्य):

नर्सरी :

आ. व. :

बीउ रोपेको मिति :

प्रजाति :

नाप पैमाइसकर्तामा संलग्न व्यक्तिहरु:

नाप पैमाइस गरेको मिति :

बीउको पहिचान नम्बर :

विरुद्धाको उमेर (महिना):

पोलिथिन साइज र रङ्ग :

औसत लम्वाईः

औसत गोलाई :

औसत व्यासः

साना, मझौला र ठूला विरुवाहरुबाट $30/30$ वटा विरुवाहरु छनौट गर्ने । नाप पैमाइस असारको दोस्रो देखि तेस्रो हप्तामा लिने । जरा प्रणालीको लागि सानो, मझौला र ठूला गरी प्रत्येकबाट $5/5$ वटा विरुवाहरुको जरा हेरी नम्बर दिने ।

जरा प्रणाली

१. मुख्य जरा मजबुत, स्वस्थ्य र प्रशस्त शाखा जराहरु भएको ।
 २. मुख्य जरा केहि मजबुत, स्वस्थ्य र शाखा जराहरु १. नं. भन्दा कम भएको ।
 ३. सानो र कमजोर मुख्य जरा र केही शाखा जराहरु मात्र भएको ।
 ४. धेरै कम जराहरु भएको ।

कलमी (कटिड़) को नाप पैमाइस फाराम

जिल्ला :

नर्सरीको किसिम (सरकारी, निजी, संस्थागत, अन्य) : :

नर्सरी :

प्रजाति : नाप पैमाइस गरेको मिति :

नाप पैमाइसकर्ता टोलीमा संलग्न व्यक्तिहरु:

आ व .

कटिङ् रोपेको मिति:

औसत लम्बाईः

औसत गोलाई :

औसत व्यासः

३०/३० वटा कलमीहरु (सानो, मझौला र ठूला गरी) को नाप पैमाइस गर्ने । जरा प्रणालीको लागि सानो, मझौला र ठूला गरी प्रत्येकबाट ५/५ वटा कलमीहरुको जरा हेरी नम्वर दिने । नाप पैमाइस असरको ढोसोदेखि तेसो हप्तामा लिने ।

जरा प्रणाली

१. मुख्य जरा मजबुत, स्वस्थ्य र प्रशस्त शाखा जराहरु भएको ।
 २. मुख्य जरा केहि मजबुत, स्वस्थ्य र शाखा जराहरु १. नं. भन्दा कम भएको ।
 ३. सानो र कमजोर मुख्य जरा र केही शाखा जराहरु मात्र भएको ।
 ४. धेरै कम जराहरु भएको ।

फाराम नं. १४

उत्पादन गरिएका विभिन्न प्रजातिका विरुवाहरूको विवरणनर्सरी,

आ. व. :

जम्मा विरुद्ध संख्या (सबै प्रजातिहरूको):

मिति :

टिप्पणी :

फाराम नं. १५

उत्पादन गरिएका विभिन्न प्रजातिका कटिङ (कलमी)हरुको विवरण

..... नर्सरी,

आ. व. :

जम्मा कटिड़ (कलमी) संख्या :

सति :

टिप्पणी :

वितरण गरिएका विभिन्न प्रजातिका विषया र कलमी हरको विवरण

.....नर्सरी,

वितरण गरिएका जम्मा बिरुवा संख्या (सबै प्रजाति) :

नर्सरी अवलोकनसम्बन्धी विवरण

जिल्ला:

नर्सरीः

आ. व.

नर्सरी निरीक्षण र अनुगमनसम्बन्धी विवरण

जिल्ला:

नर्सरीः

आ. व.

अनुसूची २ : विभिन्न प्रजातिहरूको बीउ छर्ने वा रोप्ने समय

क्र.सं	प्रजातिको नाम	बीउ छर्ने वा रोप्ने समय		
		तराई	भित्री मधेश	मध्य पहाडी क्षेत्र
१	बाँसपाते	मध्य चैत्र	मध्य फाल्गुण	मध्य फाल्गुण
२	खयर	सुरु चैत्र	मध्य फाल्गुण	-
३	कर्मा, हल्दु	सुरु चैत्र	मध्य फाल्गुण	-
४	चिउरी*	ज्येष्ठदेखि श्रावण	ज्येष्ठदेखि श्रावण	ज्येष्ठदेखि श्रावण
५	महारुख*	चैत्र	चैत्र	
६	रातो सिरीष (<i>Albizia chinensis</i>)	मध्य चैत्र	मध्य चैत्र	भाद्रदेखि आश्विन
७	रातो सिरीष (<i>Albizia julibrissin</i>)	-	-	भाद्रदेखि आश्विन
८	कालो सिरीष	सुरु फाल्गुण	सुरु फाल्गुण	भाद्रदेखि आश्विन
९	सेतो सिरीष	मध्य फाल्गुण	मध्य फाल्गुण	भाद्रदेखि आश्विन
१०	उतीस	-	सुरु फाल्गुण	भाद्र
११	बाँझी	सुरु ज्येष्ठ	सुरु ज्येष्ठ	सुरु ज्येष्ठ
१२	कदम	मध्य फाल्गुण	मध्य फाल्गुण	-
१३	बडहर*	ज्येष्ठदेखि श्रावण	ज्येष्ठदेखि श्रावण	ज्येष्ठदेखि श्रावण
१४	नीम*	ज्येष्ठदेखि आषाढ	ज्येष्ठदेखि आषाढ	-
१५	टाँकी	मध्य वैशाख	मध्य वैशाख	मध्य फाल्गुण
१६	कोइरालो	मध्य चैत्र	मध्य चैत्र	मध्य फाल्गुण
१७	दार/ निठी	भाद्रदेखि आश्विन	भाद्रदेखि आश्विन	भाद्रदेखि आश्विन
१८	सिमल	मध्य चैत्र	मध्य चैत्र	मध्य चैत्र
१९	सेतो चुलेत्रो*	-	-	मध्य चैत्रदेखि मध्य वैशाख
२०	कालो चुलेत्रो*	-	-	मध्य वैशाखदेखि मध्य ज्येष्ठ
२१	गायो	सुरु फाल्गुण	सुरु फाल्गुण	सुरु फाल्गुण
२२	भिमसेनपाती	सुरु फाल्गुण	सुरु फाल्गुण	भाद्र
२३	कल्कीफूल	सुरु फाल्गुण	सुरु फाल्गुण	सुरु फाल्गुण
२४	राजवृक्ष वा अमलतास	सुरु चैत्र	सुरु चैत्र	मध्य फाल्गुण
२५	क्यारासिया स्यामिया (<i>Cassia simea</i>)	मध्य चैत्र	मध्य चैत्र	मध्य फाल्गुण
२६	मुसुरे कटुस*	-	आश्विनदेखि कार्तिक वा माघदेखि फाल्गुण	आश्विनदेखि कार्तिक वा माघदेखि फाल्गुण
२७	कपोक / हरियो सिमल	मध्य चैत्र	सुरु चैत्र	-
२८	खरी	-	-	सुरु फाल्गुण
२९	लप्सी	-	सुरु फाल्गुण	सुरु फाल्गुण

३०	कपुर	-	-	भाद्रदेखि आश्वन
३१	सुगन्धकोकिला	-	आश्वनदेखि कार्तिक	आश्वनदेखि कार्तिक
३२	तेजपात वा दालचिनी	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
३३	बोहारी	मध्य फाल्तुण	मध्य फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
३४	सतिसाल	सुरु चैत्र	सुरु चैत्र	
३५	सिसौ	मध्य चैत्र	मध्य चैत्र	मध्य फाल्तुण
३६	तामा वा चोया बाँस	मध्य चैत्र	मध्य चैत्र	मध्य चैत्र
३७	भालु वा कालो बाँस	मध्य चैत्र	मध्य चैत्र	मध्य चैत्र
३८	तेन्दु	मध्य चैत्र	मध्य चैत्र	मध्य फाल्तुण
३९	लद्राक्ष	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
४०	फलेदो (३ वटै किसिमको)	-	-	मध्य चैत्र
४१	मसला	मध्य वैशाख	मध्य वैशाख	मध्य चैत्र
४२	निमारो	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण	भाद्रदेखि आश्वन
४३	पाखुरी	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण	भाद्रदेखि आश्वन
४४	खसेटो	" "	" "	" "
४५	काभ्रो	" "	" "	" "
४६	दुधिलो	-	-	" "
४७	राई खनायो	" "	" "	" "
४८	खसो खनायो	" "	" "	" "
४९	गाई खनायो	" "	" "	" "
५०	बेरुलो	" "	" "	" "
५१	डुम्ही	" "	" "	" "
५२	लाँकुरी	-	-	भाद्रदेखि आश्वन
५३	दबदवे	भाद्रदेखि आश्वन	भाद्रदेखि आश्वन	भाद्रदेखि आश्वन
५४	गिलरीसिडीया सेपिथम <i>(Gliricida sepium)</i>	मध्य चैत्र	सुरु चैत्र	मध्य फाल्तुण
५५	गमारी, खमारी	मध्य वैशाख	सुरु वैशाख	मध्य चैत्र
५६	काँगियो	-	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
५७	भिमल	भाद देखि आश्वन	भाद्रदेखि आश्वन	भाद्रदेखि आश्वन
५८	पुवाँले, भोखे	-	भाद्रदेखि आश्वन	भाद्रदेखि आश्वन
५९	बीरेन्द्रफूल	मध्य फाल्तुण	मध्य फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
६०	ग्रवाजुमा	मध्य फाल्तुण	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
६१	बोट्थंगोरो, असारे	श्रावण	श्रावण	श्रावण
६२	झिंगट, हल्तुँडे	श्रावण	श्रावण	श्रावण
६३	झिपिल झिपिल	मध्य वैशाख	मध्य वैशाख	मध्य वैशाख
६४	सिलिटमुर*	-	-	भाद्रदेखि आश्वन
६५	कुट्टिमिरो *	ज्येष्ठदेखि श्रावण	ज्येष्ठदेखि श्रावण	ज्येष्ठदेखि श्रावण
६६	बकैनो	मध्य चैत्र	सुरु चैत्र	सुरु चैत्र

६७	चाँप*	-	-	भाद्रदेखि आश्विन
६८	सजिवन	मध्य चैत्र	सुरु चैत्र	सुरु चैत्र
६९	किम्बु (कटिङ्ग)	माघ	माघ	माघ
७०	अमला	अन्तिम फाल्तुण	अन्तिम फाल्तुण	मध्य फाल्तुण
७१	खोटे सल्ला	-	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
७२	पैयु	-	-	मध्य फाल्तुण
७३	मयल	-	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
७४	सानो फलांट	-	कार्तिक वा मध्य माघ	कार्तिक वा मध्य माघ
७५	ठूलो बाँझ	-	कार्तिक वा मध्य माघ	कार्तिक वा मध्य माघ
७६	श्रीखण्ड, सेतो चन्दन	श्रावण	श्रावण	श्रावण
७७	रिटठा	मध्य फाल्तुण	मध्य फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
७८	गोगन	-	-	मध्य फाल्तुण
७९	चिलाउने	-	-	मध्य फाल्तुण
८०	हैंचा वा अगस्थी	मध्य चैत्र	मध्य चैत्र	सुरु चैत्र
८१	ढडिंया (<i>Sesbania sesban</i>)	मध्य चैत्र	मध्य चैत्र	सुरु चैत्र
८२	साल*	ज्येष्ठदेखि आषाढ	ज्येष्ठदेखि आषाढ	ज्येष्ठदेखि आषाढ
८३	जामुनो*	आषाढदेखि श्रावण	आषाढदेखि श्रावण	आषाढदेखि श्रावण
८४	साज, असना	सुरु चैत्र	सुरु चैत्र	मध्य फाल्तुण
८५	बर्हे	मध्य फाल्तुण	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
८६	हर्हे	मध्य फाल्तुण	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
८७	पानी साज	मध्य फाल्तुण	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
८८	टुनी	आषाढ	आषाढ	ज्येष्ठ
८९	पिठारी	सुरु चैत्र	मध्य फाल्तुण	मध्य फाल्तुण
९०	आँखा तरुवा*	-	माघदेखि फाल्तुण	माघदेखि फाल्तुण
९१	हाडे बयर	मध्य फाल्तुण	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
९२	ठूलो बयर	मध्य फाल्तुण	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
९३	गुलमोहर	मध्य फाल्तुण	मध्य फाल्तुण	सुरु फाल्तुण
९४	वेल*	वैशाखदेखि ज्येष्ठ	वैशाखदेखि ज्येष्ठ	वैशाखदेखि ज्येष्ठ
९५	टिक	सुरु फाल्तुण	भाद्रदेखि आश्विन	भाद्रदेखि आश्विन
९६	अशोक	श्रावण देखि भाद्र	श्रावण देखि भाद्र	श्रावणदेखि भाद्र
९७	लामपाते	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण	श्रावणदेखि भाद्र वा मध्य माघ
९८	पारिजात	सुरु फाल्तुण	सुरु फाल्तुण	श्रावणदेखि भाद्र वा मध्य माघ
९९	गिंदेरी	श्रावणदेखि भाद्र	श्रावणदेखि भाद्र	श्रावणदेखि भाद्र
१००	विजयसाल	चैत्रदेखि वैशाख	चैत्रदेखि वैशाख	चैत्रदेखि वैशाख

* यी प्रजातिहरुको बीउ संकलन गरेपछि सकेसम्म चाँडो रोप्नुपर्दछ।

वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण विभाग

बबरमहल, काठमाडौं

फो. नं.: ९७७-१-४२५६४६९, ४२२०४८२

फ्रेक्स : ९७७-१-४२२०९५९

E-mail :info@dfrs.gov.np

Website: www.dfrs.gov.np